

[Erling Dinesen.]

at det er meget vigtigt, at man ikke glemmer de mere end 100.000 lærlinge, vi har, som i høj grad har behov for kompensation for den momsforhøjelse, der nu sker.

Må jeg så bare sige til socialministeren: Jeg skal heller ikke gå meget ind på den foretagne procentberegning, men kun sige, at man ikke bare kan henvise til, hvad der skete i forbindelse med momsforhøjelsen i 1968, hvor man fandt frem til disse 1,8 pct.; der er en ny situation for pensionisterne nu, bl. a. derigennem at de betaler skat. Men jeg går ud fra, at vi får disse nærmere oplysninger i udvalget. Jeg ved ikke, og man kan ikke se af forslaget, om der overhovedet er taget hensyn til dette.

Må jeg så sige vedrørende det, socialministeren fremførte, at nu havde man jo også taget hensyn til de lavtlønnede, for første gang, forstod jeg, i dette lands historie, idet der skete en regulering af pensionstillægget med 2 kr. pr. måned, at det jo ikke er lavtlønnede, det drejer sig om her, det er pensionister, som kun har folkepensionen eller folkepensionen plus en meget beskeden indtægt derudover at leve af. Men som sagt, vi kan vel få de øvrige oplysninger i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 2 lovforslag henvises til det tidligere i dag om dagsordenens punkt 1 og 2 nedsatte udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget (Ophold) Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om begrænsning af omkostningsforøgelse som følge af dyrtidsregulering af lønninger.

(Lovforslaget (nr. 175) findes i tillæg A. sp. 3951, fremsættelsen i tidenden sp. 5797).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Anker Jørgensen: Jeg vil allerførst notere med en vis tilfredshed, at regeringen har frafaldet sit krav om en fjernelse af 3 dyrtidsportioner. Men det er jo en meget begrænset tilfredshed, når man nu ser det forslag, som arbejdsministeren her har fremsat. Det forekommer mig nemlig, at det alligevel er et angreb på den pristalsregulering, som parterne på arbejdsmarkedet har aftalt. Sagen er nemlig den, at regeringen med sit forslag har besluttet sig for at udbetale 300 mill. kr. af statskassen; de skal altså udbetales gennem ATP-administrationen, og de skal udbetales til arbejdsgiverne.

Det vil sige, at det er staten, det vil sige, at det er skatteborgerne, og det vil sige, at det er lønmodtagerne i hvert fald i meget stor udstrækning, der kommer til at betale dette.

Når jeg siger, at det også er et angreb på dyrtidsreguleringen, som den er aftalt, er det i hvert fald rigtigt i den betydning, at det er et oplæg til de kommende overenskomstforhandlinger. Det er helt tydeligt, at regeringen ligesom har lagt op til at sige til arbejdsgiverne, at nu får de en kompensation for en dyrtidsregulering i det kommende halve år, men så må de sørge for for enhver pris at afvise en videreførelse af den dyrtidsregulering, som eksisterer. Sådan hør jeg forstået det, og jeg tror heller ikke, det er urimeligt på baggrund af den vedtagelse, som vi var ude for forleden dag, hvor vi i en dagsorden simpelt hen fik dette synspunkt fremlagt.

Jeg føler mig overbevist om, at folketinget og i første omgang altså regeringen dermed bidrager til, at det ikke bliver nemt, måske endda bliver umuligt, for arbejdsmarkedets parter selv at løse de overenskomstproblemer, som de hidtil i hvert fald meget ofte har kunnet løse og i hvert fald løste i den sidste overenskomstsituation. Jeg nævner dette med, at de har kunnet løse dem, fordi regeringen en gang imellem har celerer over, at arbejdsmarkedets parter ikke har kunnet klare deres ting selv; de kunne klare dem sidst, men nu tror jeg, at folketinget lægger gift for de kommende forhandlinger.

Ideen bag arbejdsministerens og regeringens forslag er jo, at man skal spare omkostningsstigningerne for erhvervslivet. Hvis denne filosofi var rigtig, skulle vi jo løse alle

[Anker Jørgensen.]

omkostningsproblemer ved, at enhver lønforhøjelse blev kompenseret af staten, og så tror jeg egentlig, det ville vise sig, at det alligevel ikke virkede så gavnligt på erhvervslivet, som man mener det gør.

Jeg vil også gerne pege på den meget simple — men det er åbenbart nødvendigt at gøre det — kendsgerning, at det ligger sådan, at dansk industri og ikke mindst dansk industrieksport har klaret sig ganske fortrinligt f. eks. i de sidste 10 år til trods for den meget betydelige lønforhøjelse, der er sket på arbejdsmarkedet, og hvor dyrtidsreguleringen er en del, jeg vil oven i købet sige kun en mindre del, af den lønudvikling, der har fundet sted.

Vi har altså kunnet klare konkurrencen, og man kunne såmænd fristes til at sige, at måske netop på grund af, at der har ligget et lønpres, er erhvervslivet blevet presset til at udvikle sig, udvikle sig i teknisk retning, og måske netop derfor har det været muligt at klare konkurrencen med udlandet.

I øvrigt mener jeg også, det må være rimeligt endnu en gang at slå fast, at når arbejdsmarkedets parter, og altså her erhvervslivet, er indgået på en overenskomst, så kender de betingelserne for den overenskomst, og så synes jeg ikke, der er nogen rimelig grund til, at samfundet skal komme ind og give en sådan generel form for tilskud til erhvervslivet.

Jeg vil også gerne pege på den kendsgerning, at den pristalsregulering, vi har, i virkeligheden er relativt forringet i sin værdi. Det skyldes, at den almindelige løn- og prisudvikling har været stærkere, end hvad der kan dækkes af selve pristalsportionerne; derfor er i virkeligheden de omkostninger, som er forbundet med pristalsreguleringen, blevet stadig mindre og altså også af mindre inflatorisk betydning.

Det må under alle omstændigheder være sådan, at når der indgås 2-årige overenskomster på arbejdsmarkedet, må man for at få den fornødne ro i en 2-årig periode, finde frem til en eller anden form for regulering. Jeg tror, den form, som arbejdsmarkedet selv har fundet ud af, hvor man med forsinkelse får en regulering, en delvis regulering, i virkeligheden er en moderat måde at klare disse ting på.

I øvrigt er det urimeligt at tillægge løn-

stigningerne en så voldsom betydning, som man gør, når man taler om erhvervslivets omkostningsforøgelser. I arbejdsministerens fremsættelse står der, at omkostningsstigningen pr. 1. september vil blive omkring 63 øre pr. time.

Jeg forstår, at man heri har indregnet arbejdstidsforkortelsen, som netop finder sted med $\frac{3}{4}$ time pr. uge fra 1. september 1970. Det vil med andre ord sige, at man nok nævner, at timelønnen stiger i kraft af, at arbejdstiden forkortes, men så skal vi også lige have med i billedet, at antallet af lønningstimer bliver netop $\frac{3}{4}$ time mindre; det skal også med i vurderingen af omkostningsforøgelsens størrelse.

Når man taler om den omkostningsstigning, som forkortelsen af arbejdstiden betyder, er det også værd at slå fast, at denne omkostningsstigning, omkostningsbelastning, i virkeligheden er af meget minimal betydning og altid har vist sig at være forbigående. Jeg er nødt til at minde om den kendsgerning, at i det ti-år, hvor produktionen er steget stærkere end nogen sinde tidligere i dansk industri er arbejdstiden forkortet fra 48 timer til 45, fra 45 til 44, fra 44 til $42\frac{1}{2}$ og nu pr. 1. september skal den ned på $41\frac{3}{4}$ time. Denne sidste $\frac{3}{4}$ time har arbejdsgiverne endda haft $1\frac{1}{2}$ års tid til at forberede sig på, og der er ingen tvivl om at produktionen nok skal vise sig fortsat at stige, og vi skal nok fortsat have mulighed for at klare disse ting.

Så siger arbejdsministeren — eller det ligger bag forslaget — at det er forbruget, der er for stort. Hertil vil jeg sige at vel er der et problem her, men så må vi også se på de investeringer, som erhvervslivet foretager. Ved at staten over en bank uddeler dyrtidsportioner af kassen til erhvervslivet hæmmer vi ikke de områder, hvor det ville være rimeligt at hæmme de private investeringer, og vi gør ikke det, som vi kunne gøre, nemlig støtter de investeringer i erhvervslivet, som det ud fra en samfundsmæssig vurdering ville være rigtigt at støtte; dem fremmer vi ikke.

Altså denne meget generelle form for uddeling af statens penge til alt erhvervsliv mener jeg absolut ikke er tilfredsstillende. Den ydes til store, til små, til rationelt drevne, til gammeldags drevne virksomheder, til eksportvirksomheder og til hjemme-

[Anker Jørgensen.]

markedet, det hjemmemarked, som har for stort forbrug, osv. Den ydes vel i øvrigt også til stat, til kommune — det går jeg ud fra, det fremgår ikke rigtig af lovforslaget; altså den kommune, den stat, som skal betale mere i dyrtidstillæg, får en kompensation fra staten, fra kommunen, således som lovforslaget er udformet.

Når jeg så tilføjer som en lille sidebemærkning, at måske netop de arbejdsgivere, som der jo findes nogle af, der har bedst muligheder for at skatteunddrage sig, også skal have tilskud, synes jeg nok, man må sige, at det er en dårlig facon.

Jeg vil gerne understrege, at socialdemokratiet er positivt indstillet over for en moderne og aktiv erhvervs politik, også en erhvervs politik, som indeholder, at der fra det offentliges side ydes støtte. Men det må netop være en samfundsmæssig prioritering af de ting, der skal støttes, af de ting, der skal investeres i.

Jeg tror, jeg må sige, at regeringen vurderer tingene forkert, hvis den mener, at man skal konkurrere ved at lave det samme til lavere priser. Det, det drejer sig om, er, at vi skal lave tingene bedre, vi skal lave dem anderledes; det er det, der kendetegner visse dele af vores industri, det er det, der har gjort, at det har været muligt for os at klare os i konkurrencen.

Må jeg så understrege, at det ikke er igennem et lavtlønniveau og derigennem det, man kalder et lavt omkostningsniveau, vi giver dansk eksportindustri dens eksportsucces. Det er netop den udvikling, vi har gennemgået, der har fremmet dansk industri så stærkt. Vi skal ikke bevare det nuværende system, vi skal lette de forandringer, som er nødvendige, hvis dansk industri skal komme godt igennem 1970ernes konkurrence.

Socialdemokratiet er altså imod, fordi staten ikke skal yde tilskud til alle ud af samfundskassen og slet ikke, hvis samfundet og lønmodtagerne ikke får en tilsvarende indflydelse på de dispositioner, der foretages i erhvervslivet. Vi vil også gå imod dette forslag fra arbejdsministeren, fordi det er egnet til at hindre arbejdsmarkedet i eller i hvert fald gøre det vanskeligt for det selv at løse sine problemer.

I øvrigt er vi naturligvis indforstået med, at dette forslag som de andre af regeringen fremsatte forslag behandles i 21 mands udvalget.

Asgar Jensen: Dette forslag vil jo kun træde i kraft, hvis julipristallet giver 2 dyrtidsportioner. Det er den anden portion, man tænker på at kompensere på denne måde. Det forekommer også mig at være en utraditionel metode, man her prøver at tage i anvendelse, men det er min opfattelse, at ethvert forsøg på at holde omkostninger og prisstigninger i ave er en fordel for dansk erhvervsliv. Det er en fordel for alle, der gerne vil i arbejde, at konkurrenceevnen bliver bedre.

Det er, ligesom vi i mange år har levet for at få de flest mulige kroner, uden at man rigtig har set på, hvilken realværdi der var bag ved dem. Jeg tror, at her gør fagforeningsledere sig skyldig i noget, som der ikke er rigtig hold i, som ikke rigtig er i deres medlemmers interesse. Når man taler med folk, hører man ikke så sjældent, at de hellere end at få flere penge ville have nogle penge med en højere købekraft, og det synes jeg det er vigtigt at sætte ind på.

Den skræk, der i de seneste dage er kommet til udtryk over for regeringens og folketingets indkomstpolitik, synes jeg ikke der er rigtig baggrund for, for den har jo netop det sigte, at der skulle blive en større købekraft i den løn, der bliver udbetalt, og det skulle da være noget, alle kan være enige om at ønske. Man kan godt få den tanke, at fagforeningsledere mangler rådgivere. De mangler nogle økonomer, eller hvem det nu er, der kan regne ud for dem, hvad der bedst kan betale sig. I det lange løb må der være et mere fornuftigt udgangspunkt for fagforeningsledernes synspunkter end bare at tage et politisk standpunkt og sige: vi vil ikke, og vi vil navnlig ikke med den regering, der nu sidder. Sådan noget kan man klare sig på et stykke tid, men det klarer man sig ikke på i det lange løb, for så vil medlemmerne begynde at sige: nu vil vi alligevel se på, om vi ikke kan få bedre forhold ad en anden vej. Dette med det inflations-skabende, det, at lønningerne altid sækker agterud, er noget, ethvert menneske ved ikke er til fordel for lønmodtagerne. Derfor

[Asger Jensen.]

synes jeg, at her, hvor man gør forsøg på at føre en anden politik, burde den bakkes op fra alle sider.

Holger Hansen: De lovforslag, vi her behandler, må ses som et led i regeringens planer om en begrænsning af omkostningsforøgelsen, såfremt — som det er sagt af tidligere ordførere — pristalsreguleringen skulle udløse 2 portioner pr. 1. september. Der er jo allerede sagt mange ord om dette forslag, ikke bare i dag, men også ved debatten i fredags, og jeg skal ikke føje meget til ud over at pege på den store fordel, det må være at dæmpe omkostningsstigningerne, en fordel, som vel alle er fælles om, erhvervsliv såvel som forbrugere.

Det havde naturligvis været enklere at undgå omkostningsstigningen fremfor nu at foreslå en kompensation derfor, men det skønnedes ikke muligt. Det foreliggende lovforslag tilsigter jo det samme som de forslag, der tidligere har været fremme, og må ses i sammenhæng med andre forslag fra regeringen, bl. a. det lovforslag, der kommer til behandling efter dette.

Forslaget er tidsbegrænset til den 1. marts 1971, hvor loven udløber. Man vil altså på de områder, hvor man skal diskutere løn og arbejdsvilkår, være indstillet på, at denne lovgivning er af midlertidig karakter.

Vi vil gerne fra venstres side være med til at fremme dette lovforslag for derved at give vor eksport et bedre udgangspunkt for konkurrence på de udenlandske markeder, for derved at give erhvervene i konkurrence herhjemme med udenlandske firmaer, der sælger på det danske marked, en bedre stilling, og for at medvirke til, at prisstigninger kan modvirkes. Derfor ønsker vi, at lovforslaget får en velvillig behandling i det høje ting.

Niels Helveg Petersen: Formålet med dette lovforslag er at modvirke den meget store omkostningsforøgelse som følge af de sandsynlige to dyrtidsportioner plus arbejdstidsnedsættelsen, som træder i kraft 1. september. Med dette forslag vil man modvirke de prisstigninger, der kunne følge af en dyrtidsportion, hvilket vil være en fordel især for lønmodtagerne, og herved fremmes

beskæftigelsen i eksportindustrien og i den industri, der konkurrerer med importen. Det er ikke et forslag, der egner sig til at danne skole, men det er velmotiveret i en kort periode, hvor det er særlig vigtigt at holde omkostningerne nede for at fremme industriens konkurrenceevne og dermed beskæftigelsen.

Loven skal bortfalde i marts 1971, hvorefter virksomhederne selv i fuldt omfang skal bære de omkostninger, der følger af dyrtidsportion nr. 2, som efterhånden må anses for at være næsten sikker.

Jeg synes, hr. Anker Jørgensen gør sig skyldig i en beklagelig misforståelse; der er intet i dette lovforslag, der betyder et diktat til arbejdsmarkedets parter om, hvorledes de skal gribe dyrtidsreguleringen an selv. Der er i det hele taget heller ikke i det øvrige, der er vedtaget, i den dagsorden, der er vedtaget, noget diktat, men der er et tilbud om, at man i fællesskab skal finde fornuftige rammer for indkomstudviklingen.

Hr. Anker Jørgensen var inde på det synspunkt, at hvis dette var rigtigt, ville det være rigtigt over for enhver omkostningsforøgelse at refundere erhvervslivet forøgede omkostninger. Det ville selvfølgelig være en absurd fremgangsmåde, lige så absurd som det i øvrigt også ville være, hvis man trak hr. Anker Jørgensens eget argument ud, hvor det ikke kan bære, nemlig sagde, at enhver omkostningsforøgelse er en fordel for erhvervslivet, for derved bliver det mere konkurrencedygtigt, det rationaliserer mere; så langt vil hr. Anker Jørgensen nok heller ikke gå.

Denne lovgivning vil være til fordel for erhvervslivet, men den vil også være til fordel for lønmodtagerne, som undgår prisstigninger som følge af den ene dyrtidsportion, de får udbetalt.

Jeg kan anbefale en velvillig behandling af lovforslaget, men jeg indser, at det i sit indhold er så nyt, at der kan være behov for en særlig teknisk gennemgang.

Krog Hansen: Forslag til lov om begrænsning af omkostningsforøgelse som følge af dyrtidsregulering af lønninger er betegnelsen for dette lovforslag, og man har vel lov til at sige, at det er en meget, meget fin betegnelse. Man kunne lige så godt have kaldt

[Krog Hansen.]

det forslag til lov om tilskud til arbejdsgiverne, for det er jo i virkeligheden det, det drejer sig om.

Nu kunne man vel sige, at principperne er vigtigere end selve navnet — man skal jo finde et navn til barnet — og det er principperne, det drejer sig om i større udstrækning. Allerede under debatten i fredags var der flere af ordførerne, der var inde på dette forslags udformning og opbygning. Der var ordførere, der talte om Ebberrød Bank, der var ordførere, der sagde, det var det mest mærkelige, man endnu havde set, og jeg kan ikke finde stærkere ord at bruge her i dag, så jeg skal helt unklade at betegne den måde, man har opbygget det på, og tale noget mere om principperne.

I øvrigt kan man vel sige, at det er håbløst — det har vist sig gentagne gange — overhovedet at sige noget i denne folketingsssal, prøve på at få regeringen til at rette sig efter de argumenter, man kommer med; regeringen tromler jo ganske bevidstløs videre med det flertal, man nu engang har fået.

Men lad mig endnu en gang forsøge at komme med nogle bemærkninger til regeringen; det kunne jo være, det hjalp lige her på falderebet inden vor sommerferie.

Lad os nu forestille os, at selve princippet at give tilskud til industrien, til arbejdsgiverne, var rigtigt; der kan jo være noget rigtigt i det, det er jo ikke noget nyt, der er mange forskellige former for tilskud; de tidsfrister, man bruger, når man skal indbetale moms og afgifter, er en form for tilskud, de billige lån, som værfterne har fået i en årrække, er en form for tilskud, afskrivningsreglerne er en form for tilskud, og der kunne nævnes andre. Der er altså ikke noget nyt i, at man støtter landbrug og industri ved at give dem en eller anden form for tilskud, men der er måske noget nyt i, at man giver det generelt til alle, uanset om det er en dårlig eller en god virksomhed.

Det er her, jeg mener der mangler noget i kæden. Hvis regeringen mente, at der var behov for et sådant tilskud, så måtte man jo prøve på at følge det op og sige: er vi sikre på, at disse penge nu bliver brugt på den måde, som vi gerne vil have de skal bruges — man måtte altså på en eller anden måde kontrollere virksomhederne og finde ud af,

om de gjorde det på den rigtige måde. Og hvem ville egentlig være tættere på til at kontrollere end tillidsmændene rundt omkring på arbejdspladserne?

Derfor skulle dette forslag, så vidt jeg kan se, være fulgt op af et forslag om demokrati på arbejdspladsen, altså en lovfæstet samarbejdsaftale. Hvis man har prøvet at deltage i samarbejdsudvalgsmøder, må man erkende, at det er noget af en narresut. Bevares, der er virksomheder, hvor samarbejdet går udmærket, men på de fleste virksomheder foregår det på den måde, at direktøren indleder med at hælde vand ud af ørerne og forklare, hvor dårligt det egentlig går på denne virksomhed, og at hvis man kommer med krav af den ene eller den anden slags, vil virksomheden gå ned og hjem. Sagen er jo den, som hr. Anker Jørgensen allerede har været inde på, at det ikke altid er givet, at fordi man holder omkostningerne nede, går det godt for en virksomhed. Man har set mange eksempler på, at når der stilles lønkrav, medfører det, at man kommer frem til nye produkter, at der sker en rationalisering, så dette lønkrav altså har sat noget i gang. Det er givet, at man kan stille så store krav, at virksomheden dør, men det er også givet, at det, at man helt unklader at stille krav, ligeledes kan medføre, at virksomheden dør. Man skal altså finde et eller andet punkt derimellem.

Men når den direktør, jeg talte om, er kommet med denne redegørelse for, hvor dårligt det egentlig står til, prøver tillidsmændene i stor udstrækning at komme ind på, hvordan produktionen er tilrettelagt, og kommer måske med konkrete forslag. De bliver hver eneste gang afvist. Arbejdsgiveren siger, at han har ret til at lede og fordele arbejdet. Her havde man mulighed for at få en positiv medarbejder igennem samarbejdsudvalgene. I stedet for får man nu en negativ medarbejder.

Sagen er jo den, at en tillidsmand i dag gennemgår en helt anden skole, end han gjorde for 10 år siden. Dengang fik en tillidsmand at vide, at arbejdsgiveren var en fjende, og at han skulle kvæles så hurtigt som overhovedet muligt. I dag får tillidsmanden at vide, at går det godt på virksomheden, kommer det også til at gå godt for hans kammerater. Han kommer altså hjem med disse tanker i hovedet, og nogle gange

[Krog Hansen.]

kommer han frem med det på klubmøder, og det medfører også nogle gange, at han bliver smidt væk, fordi kammeraterne synes, at nu er han blevet for arbejdsgivervenlig. Men når denne tillidsmand, som kender disse problemer, har lært om dem, har hørt om dem, prøver på at gå ind i debatten om investeringer, lønssystemer, ledelsesprincipper og de andre ting, der nu tales om på en arbejdsplads, bliver han hver eneste eller næsten hver eneste gang afvist, og i stedet for bruger man tiden til at tale om farven på en toiledør, kopperne i marketenderiet, og hvad man ellers kan finde frem til. De ting, der virkelig betyder noget for produktionen, ønsker man ikke at diskutere med tillidsmanden.

Det ville vel være rimeligt, når man nu skal give et tilskud til industrien, at man sagde: der er visse krav, som vi ønsker opfyldt, hvis I ønsker dette tilskud, nemlig at arbejderne bliver taget med på råd, at disse penge virkelig gør den gavn, som vi regner med de vil gøre, og at der skal foregå et tæt samarbejde i samarbejdsudvalgene, således at de ansatte virkelig bliver taget med på råd.

Nu kan man sige fra regeringens side, at man har vedtaget en dagsorden i fredags, en dagsorden, hvori der står, at man skal tilskynde arbejdsmarkedets hovedorganisationer til at indgå en ny aftale om samarbejde på de enkelte virksomheder, og at denne dagsorden er tilstrækkelig. Det finder jeg ikke den er.

Hvis vi i socialistisk folkeparti overhovedet skal have noget med det lovforslag at gøre, som vi her behandler, om generelle tilskud til arbejdsgiverne, må det følges op af et forslag til en samarbejdsaftale, som sikrer os indflydelse på virksomhederne, således at disse penge ikke bare formøbles.

Sigsgaard: Jeg må lige starte med at slå fast, at det ikke for VS vil være tilstrækkeligt, at der kommer en eller anden bedre samarbejdsaftale, at de ansatte i højere grad bliver hørt end tidligere. Jeg tror i det hele taget, man skal være lidt forsigtig med bare at antyde, at man ville stille sig tilfreds med noget sådant. Det er egentlig indflydelse, det drejer sig om, det er egentlig kontrol, det drejer sig om.

Hele grundlaget for regeringens forslag er efter min opfattelse usikkert og delvis ganske forkert. Det bygger på, at konkurrenceevnen er truet af omkostningsforøgelser på grund af lønstigninger — og det er ikke på noget tidspunkt dokumenteret, og jeg tror ikke, det kan dokumenteres. Jeg tror nemlig, det er forkert, for tværtimod er eksporten jo stadig stærkt voksende. Dertil kommer, at prisstigningerne hos mange af vore handelspartnere i de senere år fuldt ud har været på højde med prisstigningerne her, og endelig er priserne jo stærkt stigende netop nu, som det allerede har været nævnt her i dag. Ville det være sket, ville denne vældige prisstigningsbølge, som vi er inde i nu, virkelig være kommet, hvis konkurrenceevnen var så stærkt truet, som det fremstilles af regeringen?

Det er også påfaldende, at lønglidningen er kraftigst netop i eksportindustrien. Hvad er forklaringen på det? Ja, det er selvfølgelig den, at det meste af eksportindustrien åbenbart kan bære de højere lønninger. Eksportindustriens omkostningsniveau kan altså ikke danne baggrund for ydelsen af arbejdsgivertilskuddet.

Nej, baggrunden for lovforslaget er en helt anden end den officielle. Det er nemlig den, at investeringerne er så rigelige og til dels så vanvittige, at opsparingen ikke kan følge med. Da regeringen ikke vil gribe ind over for investeringsvirvaret, må den altså give arbejdsgiverne en større fortjeneste og så håbe på, at de sparer op af den. Og hvem skal betale? Det er selvfølgelig de sædvanlige, dem, der ikke har for meget, bl. a. de lavtlønnede, som ingen kompensation får. Under behandlingen af et tidligere punkt på dagsordenen spurgte jeg, om de lavtlønnede skulle have kompensation. Det kom der ingen svar på, og sagen er jo nok, at de ingenting skal have, men arbejdsgiverne skal altså have nogle hundrede millioner kr.

Men hvis nu regeringen sagde, hvad den jo i og for sig lige så godt kunne, at lønmodtagerne — bl. a. og først og fremmest de — hver direkte skulle forære arbejdsgiverne 216 kr., så ville der måske nok blive noget, der lignede oprør, her i landet; derfor går man så omvejen over moms og ATP for at gøre det hele uforståeligt. Men ikke desto mindre går forslaget jo ud på, at lønmodtagerne hver skal forære arbejdsgiverne over 200 kr.

[Sigsgaard.]

Jeg behøver ikke at sige, at vi i VS selvfølgelig er imod noget sådant.

I alt er det 300 mill. kr., arbejdsgiverne skal have, uden at der viser sig så meget som en bekymret rynke på panden hos medlemmerne af regeringspartierne. Jeg finder anledning til lige at minde om, at under behandlingen af det forrige punkt på dagsordenen, hvor jeg tillod mig at foreslå, at alle pensionister skulle have den samme pension, uanset om de var gift eller ej, sagde socialministeren — og det var efter hendes opfattelse tilstrækkeligt svar på mit spørgsmål — at det ville koste en 300-400 mill. kr., og så sagde hun ikke mere, for så gik hun ud fra, at alle her i salen kunne se, hvor urimelig og umulig en sådan tanke var for tiden. De kunne ikke få 300-400 mill. kr., men her er det altså et tilsvarende beløb, 300 mill. kr., man udlodder til arbejdsgiverne uden tilsyneladende så meget som at bekymre sig om det.

Jeg synes, at i stedet for at angribe dyrtidsreguleringen, som både tidligere regeringer og denne regering gør, skulle arbejdsmarkedets parter prøve på at forbedre den, og dér, hvor det er folketingets opgave, skulle folketinget sætte ind på det. En dyrtidsportion for en arbejder er kun på 35 kr. pr. måned, men for en departementschef er den vel på flere hundrede kr., så vidt jeg ved. Det er jo helt vanvittigt, og det tror jeg næsten alle kan se; departementschefen kan jo umuligt spise 10 gange mere end en arbejder, det kan ikke lade sig gøre. En dyrtidsportion svarende til forøgelsen af et gennemsnitsbudget ville betyde, at portionen skulle være på ca. 80 kr. om måneden, vil jeg skønne. Hvorfor så ikke prøve på at få gennemført det, anbefale, at det gennemføres, at fra nu af får alle 80 kr. mere, hver gang pristallet udløser en ny portion? Det ville give arbejderne ordentlig dækning, og de højtlojnedede klarer sig jo nok med noget mindre. I øvrigt er en vis lønudligning — og jeg er selvfølgelig ikke blind for, at en sådan reform vil give en vis lønudligning — slet ikke af vejen. Her tror jeg ikke regeringen kan komme og sige, at en sådan reform vil koste en hel masse hundrede mill. kr. Det kan jo være, vi kan få regeringen til at regne det ud ved lejlighed. Men jeg tror, at det nogenlunde ville hvile i sig selv, forstået på

den måde, at det samlede beløb, som en dyrtidsportion koster, efter et sådant forslag om 80 kr. til alle ville blive det samme som det, en dyrtidsportion efter det nuværende helt urimelige system koster. Så jeg skal bare kaste den tanke ind i debatten her og håbe, at den spirer rundt omkring, først og fremmest i de forhandlinger, der snart skal føres mellem arbejdsmarkedets organisationer.

Hanne Reintoft: At indkomstpolitik er overførsel fra lønmodtagerne til erhvervslivet, fremgår faktisk tydeligt af dette lovforslag, hvor man foreslår, at erhvervslivet skal have $2\frac{1}{2}$ gange det beløb, der er indbetalt af arbejdsgiverne til ATP for oktober kvartal 1970 og januar kvartal 1971. Man pålægger befolkningen en ekstra social forbrugsskat med stærk social slagside, man truer med at gribe ind i de forestående overenskomster, så denne lønforringelse ikke kan indhentes, man sørger for at muliggøre prisstigninger, og så tager man oven i det hele et beløb fra statskassen og overfører til de organiserede arbejdsgivere som helhed.

Nu vil jeg meget nødig ind i den diskussion, der blev ført i fredags om, at man skal yde tilskud til nogle arbejdsgivere og ikke til andre. Med det økonomiske system, regeringen hylder, må arbejdsgiverne klare sig selv og på arbejdsmarkedet ved frie overenskomster komme til rette med lønmodtagerne om lønnen. Det er en køn samling liberalister, der sådan kommer vandrende og skal have statstilskud hver og én. Kan arbejdsgiverne ikke klare sig, og går det ud over nødvendig industri, må staten selvfølgelig overtage den produktion; det har flere gange været påpeget, f. eks. for byggematerialeindustrien og for medicinalvareindustrien. Ikke fordi jeg vil påstå, at det endeligt vil løse lønarbejdernes ringe vilkår i vores samfund; de løses ikke, før vi baserer samfund og produktion på fælles eje af produktionsmidlerne og på fælles administration af disse, ganske løsrevet fra noget som helst samarbejde med privatkapitalinteresser.

De begrundelser, vi har hørt for at komme med forslag om dette særlige arbejdsgivertilskud, har enten været urigtige eller ganske simpelt hen i vejret. Der er ikke nogen som helst grund til at tro, at en særlig styrkelse

[Hanne Reintoft.]

af eksporterhvervene vil medføre en særlig bedring i vores økonomi, da alt trods såvel statsministerens som hr. Per Hækkerups fremstilling i fredags i hvert tilfælde tyder på stagnation for disse erhverv. OECD regner jo med, at stigningen i samhandelen mellem de kapitalistiske lande vil synke fra 16 pct. sidste år til 10 pct. i år, og vor uvillighed til at omlægge vore markeder er jo temmelig tydelig, ikke mindst når man har hørt regeringens markedspolitik fremlagt her i februar.

Der er altså ikke nogen grund til at tro, at Danmark under disse omstændigheder vil have nogen mulighed for at forbedre sin betalingsbalance ved at øge stigningstakten i sin eksport i denne situation. Tværtimod vil der snarere ske det, at stramningen for lønmodtagerne vil medføre et mindre forbrug på hjemmemarkedet, og konjunkturbarometeret har jo vist, at det netop vil kunne true beskæftigelsen ganske betydeligt. Vi har allerede set, at stramningen i byggesektoren har slået igennem med en ikke ubetydelig ledighed i byggefagene her i deres bedste tid; jeg tror, de københavnske murersvende er oppe på en ledighed på omkring 13 pct. Det, det kort og godt drejer sig om, er stadig væk ved et diktat fra de indflydelsesrige arbejdsgiverkredse over statsapparatet at beslaglægge en del af de lønninger, arbejderne har tilkæmpet sig mod arbejdsgivernes vilje; det er faktisk indkomstpoltikken i en nøddeskal.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Jeg vil gerne takke for de bemærkninger, der er fremsat om det foreliggende lovforslag, særlig naturligvis de bemærkninger, der er fremsat af ordførerne for regeringspartierne. Jeg skal samle mine bemærkninger i øvrigt til ordførerne for oppositionspartierne; selv om disse bemærkninger blev fremsat i 4 forskellige socialistiske gradbøjninger, skal jeg sammenfatte dem under ét.

Man har vist fra samtlige de fire ordføreres side karakteriseret det, der her er tale om, som tilskud til arbejdsgiverne. Det er,

som det fremgår af lovforslaget, både af dets tekst, dets titel og dets bemærkninger, ikke tilfældet; det, der er tale om, er at gøre en indsats med det formål at begrænse den stigning i produktionsomkostningerne, som kan forudses at indtræffe med ét slag i begyndelsen af september.

Det er sagt fra flere sider, at lønstigninger er gunstige, de er gavnlige for økonomien, de fremkalder et pres i henseende til at forbedre produktionens tilrettelæggelse, rationalisere den osv. Det er betragtninger, som jeg ikke er uenig i, når de anlægges som en langtidsbetragtning. Men lønstigninger, der sætter ind fra den ene dag til den anden, og som er meget kraftige, har naturligvis ikke i samme grad den virkning, der her er fremhævet.

Der er tale om, at der i begyndelsen af september må forventes udløst 2 dyrtidsportioner à 20-22 øre pr. dyrtidsportion, og dertil kommer forkortelsen af arbejdstiden og den compensation, som lønmæssigt sker i forbindelse hermed i henhold til overenskomsterne på arbejdsmarkedet; tilsammen vil det give en stigning i arbejdslønnen pr. time på 63 øre. Der er ingen, som med rimelighed kan påstå, at der så at sige natten mellem den 31. august og den 1. september skulle indtræffe sådanne begivenheder i erhvervslivet, at en sådan kraftig stigning i lønniveauet fra den ene dag til den anden skulle være forsvarlig. Det er givet, at det vil forringe vor konkurrenceevne og udsætte beskæftigelsen for fare.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at i jo højere grad man deler den frygt, som oppositionspartierne tidlig og silde fremfører, ikke mindst socialdemokratiet, nemlig at man må vente et økonomisk tilbageslag til efteråret, jo mere bør man da rent logisk være tilhænger af en politik, der som det forslag, der her er til behandling, tilstræber en opbremsning af produktionsomkostningernes stigning.

Jeg synes i og for sig, der er grund til at efterlyse lidt mere konsekvens i de synspunkter, som man fra oppositionspartier-

[Arbejdsministeren.]

nes side fremsætter, når der er tale om de forskellige sider af vor økonomiske udvikling og den økonomiske politik.

Det siges fra tid til anden, og det var vist særlig hr. Anker Jørgensen, der var inde på det i dag, at dyrtidsreguleringen dels er mangelfuld, dels kommer bagefter og dels ikke spiller nogen stor rolle i det økonomiske billede. Det er måske hyppigt tilfældet, men i den aktuelt foreliggende situation er det en betragtning, der ikke dækker. Den stigning i priserne, som er sket i det sidste års tid, har ikke en sådan karakter, at man kan hævde, der er opstået et vakuum mellem priser og omkostninger med den virkning, at der pludselig til den 1. september vil være plads for højere omkostninger, uden at der indtræder skadevirkninger deraf.

Prisstigningsfaktorerne er jo to ganske bestemte, som vi meget vel kender alle sammen. Der er for det første stigningen i priser på importvarer, herunder råvarer og hjælpestoffer til industrien, men den omstændighed, at nogle produktionsomkostninger stiger, at produktionsomkostningerne til råvarer og halvfabrikata stiger, gør det da så sandelig ikke lettere for virksomhederne at bære stigningen også i omkostninger til arbejdskraft, tværtimod.

Den anden prisstigningsfaktor har været en ret kraftig lønglidning, som i adskillige erhverv har været kraftigere, end hvad der svarer til stigningen i produktiviteten. Når man nu fremhæver lønstigninger som en faktor, der forbedrer produktionens tilrettelæggelse, og kører den betragtning så stærkt, som det er gjort i dag fra flere ordføreres side, synes jeg det heroverfor kunne være rimeligt at henlede opmærksomheden på den betragtning, at det godt kan være lidt underligt, at udløsningen af dyrtidsportioner således delvis har baggrund i en forudgående lønglidning, således at der så at sige til dels vil blive tale om at kompensere den samme lønstigning to gange.

Baggrunden for, at regeringen foreslår at modvirke omkostningsstigningen med det foreliggende lovforslag, er således ganske klar. Den foreslåede form: en ydelse til den enkelte arbejdsgiver i forhold til størrelsen af hans ATP-bidrag i oktober og januar kvartal, betyder, at ydelsen er direkte af-

hængig af den enkelte arbejdsgivers arbejdskraftforbrug i det pågældende tidsrum. Det er altså ganske klart en omkostningsreducerende ydelse, og pointen er, det beder jeg om at man bemærker, at ikke blot arbejdsgiverne, men også arbejderne og de øvrige lønmodtagere er interesserede heri, fordi risikoen for arbejdsløshed reduceres. Det synes jeg vi alle burde kunne tilslutte os.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det tidligere i dag om dagsordenens punkt 1 og 2 nedsatte udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om prisstop for tjenesteydelser m. v.

(Lovforslaget (nr. 176) findes i tillæg A. sp. 3971, fremsættelsen i tidenden sp. 5799).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kampmann: Det foreliggende lovforslag synes at have en todelt baggrund. Man søger på den ene side indført et øjeblikkeligt virkende prisstop for tjenesteydelser og på den anden side at sikre sig hjemmel til fortsat anmeldelsespligt for videresalgspriser og videresalgsvancer, idet den nuværende hjemmel udløber den 1. juli i år.

For prisstoppets vedkommende angiver handelsministeren at have en indkomstpolitisk motivering. Imidlertid har regeringen jo for nærværende opgivet at føre indkomstpolitik, og forslaget her synes også mest logisk at knytte sig til regeringens tidligere planer om bl. a. destruktion af de tre dyrtidsportioner. Med meroms og de sædvanlige traditionelle regeringsforslag af finanspolitisk art synes det forslag, som her er til behandling, ikke at hænge sammen.

Med et stop for indkomstudviklingen inden for servicefagene slår regeringen i blinde ud efter en ny befolkningsgruppe. Sidst var